

ŽELEZNIČARSKI GLASNIK

Časopis članov „Prometne zveze.“

Št. 6.

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.
Uredništvo in uprava: Dunajska cesta 9.

V Ljubljani, dne 15. marca 1913.

Celoletna naročnina je K 3.60. Člani
„Prometne zveze“ dobe list brezplačno.

Leto I.

Glavni občni zbor „Prometne zveze“

se vrši po sklepu centralnega odbora v soboto, dne 5. in v nedeljo, dne 6. aprila 1913
na Dunaju XV., Mariahilferstraße števil. 138, v dvorani hotela „Fuchs“.

Predstojnikom skupin so se že doposlali pozivi, da izvolijo in prigrasijo pooblaščenih zastopnikov. — Predlogi, ki se naj predložijo v pretres občnemu zboru se morajo vposiati centrali najkasneje do 31. marca 1913.

Bratski pozdrav!

Centralno vodstvo.

Naznanilo

članom skupine Ljubljana.

Na dan sv. Jožefa, dne 19. t. m. se vrši izvanreden sestanek, da se izvolijo zastopniki k občnemu zboru „Prometne zveze“ na Dunaj. Pridi vsak, kateremu dopušča služba. Kraj: Rokodelski dom; čas: ob 7. uri zvečer.

Predsednik.

Pravica do dela.

Ena najvažnejših zadev, ki čakajo nujne rešitve, je pravica do dela — pravica do kruha. Krščansko-socialna politika, ki se s tem vprašanjem bavi, pripoznava popolnoma, da bodi delavcu pravica do dela in do zaslužka popolnoma zagotovljena. Država kot delodajalka si pa misli nekoliko drugače. Kdor ima oči in gleda, ušesa in posluša, spoznati je moral, koliko nezadovoljstva je vzbudil novi delovni red c. kr. avstr. drž. železnic, posebno pa med prožnim delavstvom. V tem delavnem redu manjka popolnoma določba, katera bi stavbnim in prožnim delavcem delo in zaslužek zagotovila. Delavni red, ki bi moral predstaviti nekako nedvoumno pogodbo med državo in delavcem, daje prvi moč, da delavce vselej lahko krati in stiska kolikor se ji sploh zljubi. § 1. točke 2, 3 in 5 ter § 5. točka 4. vsebuje za delavstvo naravnost uničujoče določbe. Velik del odgovornosti za ta nestvor odpade na socialno demokratično strokovno organizacijo. Sodrugji se za stvar niso s potrebno resnostjo zavzeli, mislili so pač le na Dunaj sam, na dežele so pa pozabili. Koliko sedaj jadikujejo, ko je bil 17 milijonski predlog odklonjen, prirejajo burne

in demonstrativne shode, na katerih z vsemi močimi frazami dokazujejo, češ meščanski poslanci so železničarjem 17 milijonov kron odžrli. Vsa gonja ima le ta namen in vspeh, da masno plačanim agitatorjem delo olajša.

Ni naš namen način glasovanja o 17 milijonskem predlogu zagovarjati ali olupševati, reči pa moramo, da je delavstvo po novem delavnem redu veliko bolj udarjeno, kakor pa z odklonitvijo 17 milijonov kron. To lahko dokažemo. Kaj pomaga delavcu še toli idealna temeljna plača, kaj mu pridi avtomatično napredovanje, če se ga pa čez zimo lahko ali odpusti ali pa odstavi. Ta famozni novi delavni red dopušča slehernemu prožnemu načelniku, da s podrejenimi delavci lahko počne, kar hoče. Slučaje smo doživeli že letošnjo zimo. V eni direkciji se je delavcem samo zagrozilo z odpustom, v drugi pa se jih je veliko postavilo pod kap. Slavna tržaška direkcija c. kr. drž. žel. je že tacega mnenja, da delavcu po zimi ni treba ne jesti, ne kuriti in se ne oblačiti, to se pravi naj živi od zraka. V nekaterih krajih je „Prometna zveza“ po njenih doslednih zastopnikih za letos preprečila, da se delavce ni izpostavilo stradanju. Povsod pa se ji žalilob ni posrečilo, ker si nekateri predstojniki delavni red trdovratno na škodo delavstva tolmačijo. Ta delavni red je za nič in se mora prenoviti — modernizirati. Doseči se mora, da bodo prožni delavci, ki so člani provizijskega sklada po dosluženih dveh letih postali stalni. Sliši se, da se bo letošnjo spomlad reguliralo število prožnih delavcev in upamo, da tozadevne odredbe c. kr. žel. ministrstva ne bode delavcem v kvar in škodo.

Pravica zahteva, da bodi tudi prožnim delavcem stalno delo in stalni zaslužek zagotovljen. Razmere, ki vladajo sedaj, ko delavec s strahom čaka zime, naj zginejo popolnoma s površja in da se to zgodi sodelujejo naj delavci pridno tudi sami s tem, da se združijo pod zastavo „Prometne zveze“ v močno in zmagujočo četo. Sprevidijo naj že enkrat, da rudečih odrešenikov in agitatorjev ni družega kakor prazne obljube in laži. „Prometni zvezi“ je resno na tem, da imej tudi prožni delavec neovrgljivo „pravico do stalnega dela“!

Pa naj kdo reče, da ni denarja.

Če se gre za zboljšanje gmotnega položaja nižjim in najnižjim državnim črvom, se vedno goni ena in ista lajna: denarja ni. Davki vedno rastejo, to vemo povedati vsi. Kam pa vendar denar pride? Počakajte, takoj boste zvedeli. Ves denar gre v žepe bogatincev in ljudskih oderuhov. To nam priča, da državni finančniki ne znajo z ljudskim denarjem gospodariti ampak ga kar razmetujejo. Če je treba res kaj posebnega izvesti, potem pa hajd k davčnemu vijaku in stiskati, kolikor mogoče. Davek na to in ono in vedno le na isto, kar rabijo najširši sloji ljudstva. Žveplenke, sladkor, carina na kavo itd. V zadnji dobi so se spravili nad šnopsarje. Špiritov davek zvišati so rekli, s tem se bo nesrečno žganje omejilo in podprlo vinorejca. Vse skupaj je smešno, šnops se bo kuhal in pil naprej in če bo špirit še tako drag, denar pa gre v žepe mogočnih revežev, ki ne morejo drugače shajati, da jih vlada podpira. V Avstriji je 215 žganjeku

Milijon.

V sedanjih slabih časih, ko stoka ves svet, država, dežela, občina, obrtnik, trgovec in predvsem pa posameznik in delavec pod neznosno težo draginje, bo morda umestno, če se pomenu, koliko je prav za prav en milijon. Povsod se danes govori le za milijone in ta beseda je postala že tako splošna, da si nje pomen ne moremo več prav predočiti.

Državni zbor je železničarjem — le državnim — dovolil 37 milijonov kron in država je porabila oziroma izdala le 20 milijonov, 17 jih je ostala pa dolžna z bolj mirno vestjo, kakor pa delavec par čevljev. Ko vam v nastopnih vrstah dokažemo, kaka svota denarja je en milijon kron, tedaj se boste šele začudili, koliko ubogih par gara železniški upravi, ker kakor sami prav dobro veste nobeden ni dobil toliko, da bi se bilo vsaj za prvi trenutek kaj poznalo. Velika svota se je

porazdelila med veliko množico stradajočih, kar nam zopet le dokazuje, da železničarjev ni tako malo, da ne bi trebalo tudi z njimi računati.

Torej podajmo se na pot raziskovanja in ostanimo pri „kroncah“. Pred nami jih leži velik kup: en milijon jih je. Eden izmed nas dobi nalogo, da jih prešteje, ovije in zapečati v valčke po 50 komadov. Na vsak valček naj tudi zapiše število, datum in njegovo ime. Koliko časa bo rabil?

Iz enega milijona nastane 20.000 valčkov in za vsak valček mu damo 5 minut časa. Rabil bo torej 100 tisoč minut, to je 1666 ur, da ne pretrgoma brez vsacega odmora ali presledka dela. Računamo, da dela po 6 ur tako naporno na dan, tedaj pridemo do zaključka, da bo štel, ovijal, pečatil in popisoval skupaj 278 dni in 4 ure. Za ovijanje pa rabi popirke — listke po 1 kvadratni decimeter velike. Koliko rabi papirja? 20 tisoč takih papirčkov znaša 200 kvadratnih

metrov, to je toliko kakor 754 številka našega „Glasnika“. Naš član bi moral tedaj 31 in pol letnikov skupaj shraniti, da pripravi potreben papir. Za luč bi potreboval približno 45 kg sveč in porabil bi okoli 20 kg pečatnega voska. Nastane vprašanje, kdo bi pri tem delu 277 dni po 6 ur na dan vstrajal, da si ne bi nakopal živčne bolezni. In sedaj, ko je naš mož to delo končal, bo vse zavitke lepo zložil in naložil sklad nekaj čez 1 in pol kubičnega metra, ne da bi njegovo nalogo še popolnoma dovršil. Naj znosi sedaj še ves denar — recimo iz Ljubljane v Št. Vid in si naloži toliko, da mu ne bo treba med potjo počivati. Ker je krepak dovolimo mu, da nese vsakokrat 50 kg. Koliko časa, oziroma kolikokrat bo moral nesti? Tisoč novih kron tehta 5 kg, torej bo enkrat nesel 10 tisoč kron. Milijon pa vsebuje 100krat 10 tisoč iz česar sledi, da bo moral 100 krat nesti breme po 50 kg. Po tem takem tehta milijon kron 5000 kg ali pol navadnega vagona.

harjev z 747 žganjarnami. Med temi imenujemo samo največje siromake in dostavimo svote, ki jih dobivajo od vlade kot podporo. Na pr.: Na Češkem: Knezi Egon Fürstenberg 311.430 K, knezi Adolf, Josip, Karol Schwarzenberg 144.700 kron, knezi Auersberg 129.717 K, cesarska rodbina 127.124 K; na Moravskem: A. Dreher 189.560 K, grof Haugwitz 153.145 K, knez Lichtenstein 118.305 K; v Šleziji: grof Larisch-Mönnich 184.470 K, cesarska rodbina 143.385 K, grof Wilczek 118.085 K; v Galiciji: grofje Potocki 441.587 K, Badeni 363.952 K, Bavorowski 345 tisoč 895 K, Goluchowski 312.125 K, Siemenski 317.121 K, Dzieduszycki 305.147 K itd. To so svote, ki dajo misliti in razumevati, kam gre denar. Vlada se izgovarja oziroma opravičuje, da s temi podporami pospešuje v teh kronovinah poljedeljstvo. Mi pa smo mnenja, da od teh podpor poljedeljstvo na Češkem, Moravskem, v Šleziji in Galiciji nima prav nič, ampak dobrote uživajo le švicarska, francoska in laška letovišča. Ako ubogemu bajtarju in kmetu toča vse v tla pobije, mraz ugonobi ali povodenj vzame, se mu odpiše k večjemu par soldov davka ne oziraje se na to od česa naj preživi sebe in družino. Mi ki smo navezani na kmetov pridelek občutimo najbolj vsako tako nezgodo, ker moramo živila drago plačevati. Če pa poprosimo in potrkaemo za zboljšanje naših prejemkov, pa dobimo kratek in krepak odgovor: denarja ni.

Gospodarski nasveti.

Lov za zaslužkom — denarjem. Dandanes, ko se že takorekoč kihniiti ne sme več, ne da bi bilo treba odrajtati novčiča, je pač umevno, da vse išče in stika za viri dohodkov, kjer le more. Da pri tem seveda omahne marsikateri prej dober in trden značaj, je le prežalostna resnica, ravno tako resnično je pa tudi, da bi vsak le rad dobro živel brez dela, brez napora in odgovornosti — in če le mogoče, na stroške še revnejših. Takim ljudem pravimo, da „si znajo pomagati“. Ne moremo pa to reči o naših gotovo revnih prožnih čuvajih, če si nasade po škarpah par šopov krompirja in če si vzrede kakega pujska, vse to mu še ne olajša življenja, ampak samo omogoči, da ne zastrada. Zadnja leta so se žel. prožni čuvaji začeli pečati z čebelorejo. Prav hvalevredna misel, ko bi se tudi možje potrudili vsaj nekoliko človeško, če že ne popolnoma moderno čebelariti. Imeli bi še več dobička. V tem slučaju skromnost ni na mestu, treba je najprej in le najprej do popolnosti. Kako lepo je po leti videti uljnak lepo poslikanih panjev polnih marljivih muh. Veselje jih je gledati, s kako neumorno marljivostjo znašajo sladki med v svoje shrambe — njih šum je najlepši koncert za pravega čebelorejca. Uboga živalica pač ne veš, kaj te čaka! Komaj odide zadnje — ajdovo — cvetje pa ti pride kruti Turek s smrdljivim žveplom in smodnikom, da te umori in ti oropa, kar si nabrala za zimo in za zarod. Vsaj si mu bila voljna dati bogat davek, samo, da bi ti bil prizanesel življenje in toliko

živeža, da bi brezskrbno pričakala prihodnje spomladi, ko bo Oče nas vseh posejal gaj in log, travnike in polja z novim mednim cvetjem. Kaj je temu krivo? Nevednost! Mož ni postal iz nehvaležnosti do čebelice kar naenkrat čebeloderec, ampak on ni poučen, kako se napredno čebelari, ker ta panoga ne spada v okvir veleposelstniške politike, to je le za prevžitkarje, revne gostače in nazadnje še za ubogega žel. čuvaja, ki se seveda ne morejo pečati s pincgavskimi biki in žrebci. Da pa je umna čebeloreja faktor velikega gospodarskega pomena, o tem naj ne dvomi nikdo. Našim tovarišem prožnim čuvajem hočemo danes odkriti še eden vir lahko dosegljivih dohodkov in veselilo nas bode, ako eden ali drugi naš nasvet poizkusi in koncem leta v prid svojih tovarišev poroča o uspehu. Vsi jo poznate lepo rožo — solnčnico, ki jo najdemo skoro povsod, na vrtu med zelenjavo, sredi krompirja in med koruzo in ki se goji večinoma le radi njene impozantne rasti. Da je zrno dobra piča za perutnino, to tudi vemo in s tem je naša umetnost — rekel bi pri kraju. To pa ni res. Ravno ta rastlina, ki ne zahteva posebnega negovanja, vsebuje še veliko več in to je njen mozeg. Dognano je, da je mozeg solnčnice do sedaj najlažja trda tvarina na svetu. Dolgo časa se je smatralo korkovo skorjo (iz katere se izdelujejo zamaški za steklenice) za najlažjo tvarino; — tehnika je to ovrgla in rekla: bezgov mozeg je še lažji in navsezadnje so izsledili mozeg solnčnice, ki je trikrat lažji, ko bezgov in osemkrat kakor kork. Kilogram solnčničnega mozga se lahko proda po 3 Marke. Vprašali bodete, čemu se ga rabi in če bi bilo mogoče najti kupca. Tehnika išče take lahke tvarine, da izdeluje rešilne pasove in jopiče za ladje. Parobrodstvo se vedno bolj in bolj razširjuje in vsled velikih nezgod zadnjega časa (Titanic) se tudi postave v varstvo potnikov in osebja vedno in vedno bolj poojstrjujejo. Ladjedelna tehnika je torej prisiljena najti in pridobiti sredstev, da postavam ustreže, ker kontrola je upravičeno stroga in kazni zoper prestopke varnostnih odredb jako ostre. Za odjemalce torej ni treba imeti skrbi. Seme solnčnice ni samo dobra piča za domačo perutnino, ampak daje tudi dobro užitno olje. V osrednji Rusiji, kjer vlada približno isto podnebje, kakor pri nas, rabijo nižji sloji skoraj izključno le solnčnično olje mesto druge masti. Kljub temu pa izvažajo Rusija na leto še za približno 14 in pol milj. K vrednosti semena solnčnic. Iz tega izvira, v kakem obsegu se ta rastlina tam goji. Odpadki pri pripravi olja so dobra piča za molzno živino in za ščetince, enako kakor naše lanene tropine. Perje, če se obira, dokler je še mlado in sočnato, daje itak zdravo krmo za domače živali. Kar pa v jeseni ostane: korenina, trdo perje, izdolbeno steblo in izslužena roža, se sežge in se pepel lahko proda po 2 in pol marke kilogram. Ni torej treba prav nič zavreči, vse je za porabo oziroma v denar spravljivo. Čemu tedaj rastlino, katera nas je čez leto razveseljevala z njeno lepo postavo in z njenim lepim cvetom v jeseni vreči za plot — se li ne pravi to toliko, kakor denar

proč metati? — Veselilo nas bode, ako se po prime večje število naših tovarišev, prav posebno prožnih čuvajev tega poizkusa in se v bodoči spomladi odloči, da bodo pridelali čez leto kolikor mogoče veliko mozga (stržena), semena in pepela od solnčnic, ki jih bodo nasadile njih žene v okras vrtičev, njivic in škarp. Da rastlina, ki rase na boljših tleh, tudi bolje vspeva in redi, kakor pa na peščeni škarp, to pač ni treba posebej povdarjati. Lahko se prigodi, da se temu ali onemu, ki se hoče našega nasveta resno oprijeti, posmehlja roža solnčnica v obliki veselih obrazkov njegovih otrok, ko jim bo lahko pod božično drevesce položil komad prepotrebne tople obleke. Uredništvo „Glasnika“ bo članom „Prometne zveze“ radevoljno priskrbelo nasvetov in odjemalcev.

Organizacija,

Članom v vednost. Iz vrst tovarišev prihajajo na naše uredništvo prošnje za podpore. Izjavljamo, da ima le centrala pravico in sredstva podpore podeljevati. Vsaka nam doposlana prošnja gre od nas na Dunaj in od tam naj prošnjiki pričakujejo rešitve. Vse prošnje naj gredo skozi roke voditeljev in le ti naj pristavijo številko članske knjižice prošnjika in pripombo ali prošnjik članarino redno plačuje ali ne.

Članom skupine Ljubljana! Vsem članom, posebno izven Ljubljane stanujočim naj služi v vednost, da pošiljajo članarino na blagajnika tovariša Jakob Milavec-a, Ljubljana, Zalokarjeva ulica št. 9 in sicer redno. Vsa druga pisma pa je nasloviti na tovariša predsednika Ivan Rekar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 54.

Zahvala. Člana Jakob Žagar in Ivan Prestov se centralnemu vodstvu „Prometne zveze“ iskreno zahvalujeta za njima podeljene podpore.

Opomin. Nečastno za prizadete člane, nam pa prav neljubo je, da moramo ponovno opozarjati, naj plačujejo članarino redno in sicer tako, da je vsaj do 10. vsacega mesca ista v rokah blagajnikov in rediteljev. Naš društveni davek je pač tako majhen, da skoraj ni verjeti, da bi ga kdo ne mogel utrpeti, samo malo redoljubja in resne volje je treba. Tovariše predsebnike in voditelje prosimo, da nam zamujence, ki brez opravičbe dva meseca zaostanejo, naznanijo, da jim brezpogojno ustavimo časopis za toliko časa, dokler ne spolnijo svoje članske dolžnosti. Red mora biti!

Obvestilo. Z veseljem bilježimo, da se je naši prošnji v zadnji številki že priglasilo nekaj tovarišev, ki so pripravljene zbirati darila za našo društveno zastavo. Dokazali so, da jim je čast in ugled naše organizacije resno pri srcu. Prelepa jim hvala za to. V kratkem času dopošljemo vsem predsednikom in voditeljem nabiralne pole in upamo, da nobenemu zastonj. Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme in zabilježi v posebno knjigo, ki se bo shranila v spodbujajočim, ki pridejo za nami. Marljivi nabiralci bodo pa znali tudi pri naših prijateljih in somišljenikih potrkati.

Po nekem nemškem poročilu bi baje stala trimilijonska armada v vojnem času na leto 6480 milijonov mark ali približno 7776 milijonov kron in to bi bilo v kronah kovanega denarja 3888 normalnih vagonov ali 97 polnih vlakov, upreženih z najmočnejšimi tovornimi lokomotivami.

Poizkusimo si to ogromno število še na drug način predočiti.

Naložimo — recimo na železniško tračnico — milijon kron eno poleg druge ○○○ in kako dolga bo naša vrsta? Nič manj kakor 24 kilometrov. Ali naložimo jih eno vrh druge ≡ in kaj bomo dosegli? Visočino 1300 metrov. Že precejšna gora.

Nek oholi milijonar si je enkrat dovolil šalo razglasiti, da podari istemu, ki si upa za svojo osebo porabiti v 1 letu 1 milj. K pod pogojem, da živi udobno in si privošči kar hoče, samo tratiti ne sme nič, za naprej cela dva milijona. Bi li to ne bilo mogoče? Računamo. Na dan pride 2740

kron, na uro 114 K in na minuto 1 K 90 vin. Te vsote tudi najbolj razvajen človek ne bi mogel porabiti, ker pomisliti se mora, da mu je treba tudi počivati. Vedno in vedno bi ga trla skrb kam z denarjem in predno bi poteklo leto bi ga bilo konec. Niti katera modernih dam se ni oglasila, torej smelo trdimo, da tolike svote ni mogoče pod stavljenimi pogoji porabiti.

Ni čuda tedaj, da se milijonarjem premoženje tako ogromno kopiči. Pred letom so listi pisali, da je v Parizu neko milijonarko začela vest peči, od kod da ima denar in kam ga naj obrne. Začela je premišljevali in nekdo ji je svetoval, naj ga razdeli med reveže. Ko pa je računala sem in tja, došla ji je novica, da so na borzi papirji poskočili in bogata reva je obogatela zopet za par milijonov več. Ves njen račun je bil ničev.

Brezdvomno se bo kdo našel, ki bo železničarje klet, zakaj da zahtevajo zaostalih 17 mi-

lijonov kron v zboljšanje njih položaja. Pa tudi marsikateri železničar si obeta več, kakor pa bi vsota v resnici izdala. In zakaj? Treba je pomisliti ogromni aparat železnic in število njih uslužbencev in pa še dejstvo, da če se kaj dovoli, pograbi večina vse najmanj potrebni elementi. Vprašamo, kdo je pograbil izdanih 20 milijonov kron v svoj žep? Polovico uradništvo, ki uživa itak nešteto različnih doklad, malemu uslužbencu so ostale drobtine, delavcu pa nič. In kaj pomeni priboljšek 3 ali 4 K na mesec sedaj, ko denar nima nikake vrednosti več, kakor takrat v oni srečni dobi „starih cvancgarc“. Umevno je torej, da se tisti, ki imajo kaj več pravice o denarju meniti, ne pečajo več s tisočaki, ampak le še z milijoni. Tudi mi: dajte nam naših 17 milijonov, ki ste jih dolžni, za vas je to le malenkost, za nas pa denar!

Nabirali bodo tudi pridno naročnike za naš časopis, ker upamo, da nam centrala prepusti nekaj dohodkov, če vidi, da se pridno poprimemo stavljene si naloge. Na delo tedaj!

Dopisi.

Z Goriškega. Člani plačilnice Prvačina so se dne 2. t. m. zbrali v Dornbergu k prav resnemu sestanku. To nam pričajo resolucija in zahteve, ki so sklenjene in so romale na Dunaj k centralnemu vodstvu. Naj slede tukaj v vednost in spodbujajo drugim plačilnicam:

Resolucija.

Člani „Prometne zveze“ plačilnice Prvačina, zbrani na sestanku v Dornbergu dne 2. sušca 1913 izrekamo osrednjemu vodstvu P. Z. na Dunaju popolno zaupanje in zahvalo za njegov dosedajni vstrajni in energičen nastop za izboljšanje gmotnega položaja železničarjev. Prosim, da vstraja dalje na istem stališču, da se nam izpolnijo naše opravičene zahteve v smislu referata pododseka 38 milijonskega predloga, posebno kar se tiče delavce, uslužbence in poduradnike. Naj vlada že enkrat poravnava svoj dolg. Prosim, pa tudi, da vzemi sl. osrednje vodstvo naslednje naše prošnje na svoj dnevni red in zastavi vse, da se nam uresniči, in sicer:

A. za prožne delavce.

1. Delavcem se naj podeli po enoletni dovršeni službi prosta vožnja po dvakrat na mesec v svrhu nakupovanja živil (Lebensmittelfreischein), kakor definitivnemu osebu. Za leto 1912 so uživali vsi delavci to udobnost, za leto 1913 pa se jim je ista ukinila; torej še to kar so imeli, se jim je vzelo. Slavna uprava ne bi pri tem trpela nikake škode, delavcem pa bi bilo v tej vlada-joči neznosni draginji veliko pomagano.

2. Delavcem naj se podeli kratki dežni plašči in zopet bo le uprava ista, ki bo imela dobiček, ker delavstvo ne bo toliko bolehalo.

3. Pri lanskem izboljšanju temeljnih plač nastale neosnovane in neopravičene trdote naj se odpravijo, ker pač ne gre, da bodi pri eni in isti sekciji, pri enakih draginskih razmerah pri tem prožnem mojstru 2 K 30 v, pri onem — njegovem sosedu — pa 2 K 40 v temeljne mezde. Pred regulacijo teh razlik ni bilo.

B. Za postajne delavce.

1. Postajnim delavcem naj se podeli službena obleka, ker pridejo le-ti s potujočim občinstvom službeno v dotiko.

2. Delavcem, ki nadomeščajo stalne čuvaje naj se da za vsako službeno dobo po 40 vinarjev doklade.

3. Čezure naj se plačajo v dvakratni višini mezdine, to je vsaka ura čez normalni delovni čas šteje za dve uri.

C. Za čuvaje.

1. Prožnim čuvajem se naj dovoli 16 urna služba s 16 urnim počitkom, ker sedajna 18 urna služba z 12 urnim odmorom čuvaja telesno in duševno v najkrajšem času popolnoma uniči in je nevarna za varnost prometa. Na progi Trst-Jesenice vozi na dan 40 do 50 vlakov, količkar daljši odmori so odločeni za obhod proge, po dnevu pa še za manjša popravila na tiru. Ta nečloveški službeni red naj se odpravi.

2. Za ogibalne čuvaje se določi 12 ur službe z 18 urnim počitkom na vseh postajah z večjim prometom. Sedaj imajo v Trstu, na Opčini, v Gorici in na Jesenicah ti čuvaji 12 ur službe in 24 ur počitka, na vseh drugih postajah pa je 16 urni turnus v veljavi.

3. Vsem čuvajem brez razlike se naj podeli nočna doklada.

Nj. ekselenca, g. žel. minister se je dne 18. svečana letos napram poslancem Kemetter in pl. Pantz izrazil, da pridejo pri podelitvi nočne doklade v prvi vrsti ogibalni čuvaji v poštev. Iz tega opravičeno sklepamo, da se prožni čuvaji zopet za nedogledno dobo v kot potisnejo, to se pravi izvršilo se bo zopet nekaj popolnoma enostranskega in krivičnega. Da se to prepreči,

prosim, da stoj „Prometna zveza“ čuječa na straži. Plačilnici Prvačina čestitamo k njenemu marljivemu delu in želimo njenim sklepom in prošnjam najboljših uspehov.

Razno.

Vesele velikonočne praznike želi vsem članom „Prometne zveze“, cenjenim naročnikom in prijateljem krščansko-socijalnega železničarskega gibanja na Slovenskem uredništvo in upravništvo.

Požar na železnici. V noči 12. t. m. je izbruhnil na postajnem poslopju postaje Karlsdorf pri Gradcu požar, ki je uničil v najkrajšem času streho. Po preteku pol ure je prišel iz Gradca pomožni vlak z gasilci. Ogenj je za to postajo neka posebna usoda. Pred leti se je tam pripetila železniška nesreča. Trčila sta dva vlaka skupaj pri čemer je poštna ambulanca in še nekaj vagonov zgorelo. Kolikor je nam znano je bil enak požar, kakor sedaj v Karlsdorfu pred petimi leti v „Slov. Bistrici“. Tudi tam je pogorel strešnik na postajnem poslopju; bilo je pa to po dnevu.

Gorenjski brzovlak. Vlak 1723, ki prihaja v Ljubljano ob 7. uri zvečer, se spremeni s 1. majem v brzovlak in se med Jesenicami in Ljubljano ustavi samo v Lescah, Podnartu in Kranju. V Podnartu pa samo iz prometnih ozirov. Ni bilo nič slišati, da bi Gorenjci ali Ljubljančani prosili za tako izpremembo, ampak pojavljajo se opravičene pritožbe, da se na ta način oškoduje ne samo ljubljanske izletnike, ampak tudi Gorenjce. Tujskemu prometu bo pa ta preuredba pač malo pomagala. Če se velemodra tržaška direkcija ne bo uklonila in dala občinstvu v nadomestilo drugi primeren osoben vlak, naj si bo svesta, da bo žela mnogo prekletve. Za osebo pa zopet nekaj napora več, kajti brzovlak je kaj drugega kakor pa navadni „bumlerji“.

Ponesrečen železničar. V Pragerskem je prišel pripenjač Ivan Drev med odbijače, ki so mu stisnili prsa. Izdihnil je na mestu. N. v m. p.

Tudi žrtev poklica. V Ljubnem na Zg. Štajerskem je zblaznel poduradnik c. kr. drž. žel. Josip Schnabel. To je baje tam že šesti tak slučaj. Ni čuda, pomankanje vedno večje, služba vedno napornejša in šikan vedno več. Najtrdnnejši živci morajo opešati.

Ponesrečil je naš tovariš Ivan Šorli v Grahovem. Po nočni službi si je hotel doma pripraviti nekaj drv, pri tem se je pa vsek v nogo tako nesrečno, da si je presek vseh pet prstov. Nesreča pač nikoli ne počiva.

Vlak je povozil na Jesenicah dne 7. t. m. zjutraj žel. čuvaja Janeza Bizjak, starega 56 let. Poklicani duhovnik mu je komaj še podelil sv. poslednje olje, predno je izdihnil. Pred leti je odpadel od sv. katoliške cerkve in po enoletnem brezverstvu se je skesano zopet povrnil k njej v naročje. Naj v miru počiva!

Okroglo 600 milijonov kron stanejo do zdaj balkanske rabuke našo državo, pa gotovi krogi še ne spregledajo, ampak tiščijo naprej čelo v zid. Nad 500 zastopnikov imamo na Dunaju, ali leti ne morejo vladi dopovedati, da avstrijsko ljudstvo uboža, da nam prete na vseh koncih in krajih gospodarski propad in lakota. Gospodje! Ko enkrat nikjer ne bo nič, tudi dijet ne bo več!

Pametno. V Nemčiji bodo armado pomnožili. Ker pa je za tak luksuz treba veliko denarja, sklenili so ga pridobiti z enkratnim davkom na premoženje onih, ki posedajo več nego 30 tisoč mark. Pri nas se kaj rado posnema nemške sode, o da bi jih hoteli še pri tem, pa bi ne bilo treba vladi stokat, da ji ni mogoče osebno-dohodninskega davka prvih sedem ali deset stopenj utrpeti. Ampak kaj pomaga, avstrijsko premoženje je v rokah čifutov in te se mora lepo z ro-kavicami božati, ne pa obdavčevati. Skubi svojega bližnjega ne pa sam sebe!

Socijalni demokrati kot ljudski rešitelji. Ogrska vlada je skrpala nekaj, ki se naj bi ime-

novalo volilna postava za ogrsko državno poslansko zbornico. Minule dni so morali še zbrani poslanci prikimati ali kakor se parlamentarno pravi, predlogo v zbornici odobrili. Ker pa je postava vse prej, ko moderna so ogrski rudečkarji rekli, da jo bodo preprečili in razbobnali, da uprizore na dan, ko ministerski predsednik predlog zbornici predloži, generalen štrajk. V praznih obljubah in grožnjah so si rudeči bratje tu in tam enaki. Namalali so javnosti rdečega zmaja v tako kričečih barvah na steno, da jim je še vlada nasedla in odredila najobširnejše varnostne priprave. Vojaštva je kar mrgolelo po Budimpešti, da bi se postavilo demonstrantom v bran in ščitilo javni mir in red. A glej ga spaka, veliki štrajk rudečkarjev je izostal in nastala so tri vprašanja: 1. da morda rudečim voditeljem sploh ni bilo resno z napovedanim štrajkom, da so hoteli samo le nekaj vetra napraviti; 2. da so znabiti rudeči generali ravno o pravem času spravili vse orožje v denar in 3. da so bili namenjeno njih dostojno demonstracijo podpreti s takimi kravali, da so imeli vzroka dovolj se vladnih varnostnih odredb ustrašiti. Bodi si kakor že hoče eno pa je in ostane pribito, da imajo sociji vedno le polna usta fraz, resnih in pametnih dejanj pa nikjer. Nova volilna postava namreč izključuje ravno delavske sloje od volilne pravice, in to za to, da ostane politično ribarstvo neomejena last grofov, baronov in judov. Delavec ne sme priti do glasu, da si ne bi s časom priboril boljših razmer, postal zadovoljen in — nezvest soc. demokraciji.

Da pa ne bo kdo rekel, samo mažarski sociji so taki, povemo na vsa usta: povsod in vsi so enaki. Za dan 14. t. m. so imeli v Belgiji napovedan generalni štrajk, a voditelji so se tudi tam že pobotali in direndaj preklicali. In ali ne delajo tudi naši rdeči železničarski komandanti ravno tako? Imajo samo pri nas nekoliko težavnejši posel, ker morajo računati tudi z drugimi organizacijami. Pa tudi tukaj imajo spretno prakso. Zedinijo se z drugimi za skupen nastop, za hrbtom pa sklepajo kravje kupčije. Da bi vendar delavstvo enkrat spregledalo!

Dragi lisjak! Bliža se zopet pomlad in sedaj upamu, da kmalu prilezeš iz svojega brloga. Marsikje te željno pričakujejo, ker taka golazen, ki tebi najbolj prija, se je nevarno zarodila. Opraviti boš imel zadosti, kar na rajšo se podaj in ne pozabi povsod kamor prideš povdarjati, da je dobra in močna organizacija najboljši prašek zoper nasprotnike, sovražnike in zatiralce. Če te bodo vprašali, katero organizacijo ti priporočaš, odreži se pogumno: „Prometno zvezo“!

Služba pri tovornih vlakih po zimi. Sprevodnik tovrnega vlaka je po zimi pač vsega pomilovanja vredna oseba. Vsak drug delavec se mraza lahko ubrani s tem, da se urneje sem pa tja giblje ali dela, sprevodnik tovrnega vlaka pa čepi v njegovi utici na vagonu skrčen in miren ne glede na to, ali brije burja in mrazi, da drevje poka, ali sneži ali deži in ali je definitivni ali še komaj provizoričen, ali je samec ali pa družinski oče. Reklo se bo, saj ima mož utico, ki mu nudi zavetje. Ni si pa še vsak imel prilike ogledati, kake so te utice. Veliko je pa tudi takih, ki kaj tacega sploh videti nočejo, da bi si ne skvarili prostih voženj družega in prvega razreda brzovlakov in pa milosti različnih „svetnikov“. Med navadnimi opazovalci, ki pa žalibog nimajo nikjer besede, je dokaj znano, da karakterizujejo avstrijske železnice najbolj razbite šipe na uticah tovrnih vozov. Ni ga človeka pri vseh upravah, ki bi se zato pobrigal in iz tega izvira, da je revmatizem pri vlakospremnem osebu takorekoč domača bolezen, brez katere — tako si namreč pri zelenih mizah mislijo — bi sploh nobeden izhajati ne mogel. Samoumevno je pač, da ko bi bilo vse v redu, šipe cele in osnažene, vrata, ki bi se zapirala in drugo, ki bi bilo sprevodniku res v zavetje, bi isti svojo službo lažje vestnejše opravljali, kakor pa če mora vedno le skrbeti, da ne zmrzne. Upravam in nadzorovalnim oblastem priporočamo ta predmet v resen

premislek in odpravo. Kaj pa zavarovalnica proti nezgodam? Bi li ne bilo tudi v njenem interesu, da se i ona pobriga za odpravo takih nedostatkov, ki povzročajo kruljavost; gotovo bi bilo to hvaležnejše, ko pa da se da tožiti v vsakem slučaju, kadar ji je treba izpolnjevati njeno dolžnost.

Južna železnica, njeni dokodki in njena skrb za osebje. Začetkom tega meseca so vsi večji listi pisali o dohodkih južne železnice za pretečeno leto 1912. Le-ti so znašali okroglih 160 milijonov kron in je upati, da se ta svota še zviša za kaka 2 milijona, ko bodo računi za mesec november in december popolnoma ugotovljeni. Računamo torej lahko s 162 milijoni. Leta 1911 je bilo 149 milijonov, imamo torej pred seboj dejstvo, da so dohodki narasli za 13 milijonov kron. Pripoznavno, da odpade kake 3 milijone na vzdrževanje lokomotiv in vagonov, ostane pa še vedno 10 celih milijončkov, katere pobaše uprava v svojo malho. — Tak dober uspeh pa bi moral gospod generalni ravnatelj šteti osebju v zaslugo, kajti koder je več zaslužka in prihranka, je tudi več dela. On dela pa ravno narobe, za osebje se ne zmeni nič, on ne sliši ne prošenj in ne upošteva obljub svojega prednika. Koder se gre za zboljšanje opravičenih prošenj, za zboljšanje gmotnega položaja, je mož gluh in se vsede še trdnješe na društveni žakelj. Železnica sama za-se ni nič družega, kakor navadno kupčijsko podjetje. In pri vsakem dobro upeljanem takem podjetju bi njega vodja ob koncu leta ob tako ugodnem vspehu pač dejal: vsi smo delali in se trudili, uživajmo torej vsi sad, ki smo ga spravili pod streho. Saj smo ponižni in zadovoljni z vsako drobtinico, nič ne bi zavidali tiste, ki so najmanj sodelovali pri delu potegnili pa najmastnejše tantijeme, ne, ampak če se nas potisne popolnoma v kot in se nas namenoma popolnoma prezre, je pač naravno, da nam mora zavreti naša še tako hladna hlapčevska kri. Čudno je, da gospoda ob zelenih mizah noče sprevideti, da je le njej v dobrobit in nemalo tudi v čast, ako so uslužbenci zadovoljni. Zadovoljni pa bodo le tedaj, če bodo za njih odgovorno službo in naporno delo tudi pošteno in pravično plačani. Vsak količkaj pameten trgovec in podjetnik gleda na to, da bodi njega služinčad vsaj toliko z njim zadovoljena, da ne bo o njem slabo govorila. Naši slavni upravi — se nam opravičeno dozdeva — se pa še le dobro zdi, da ni v nobenem strokovnem časopisu in nikoli kake besedice hvale o njej. Gospodar take vrste je malovreden. — Južnoželezničarji čutimo zadnji čas prav dobro, da naš najvišji gospodar in vladar, generalni ravnatelj v isti meri kakor naraščajo dohodki stiska vedno bolj in bolj upravni denarni žakeljček. Kakor vse kaže, bo mož začel pri osebju — seveda le pri malem — z vinarji stiskati. — Koliko imamo tiskanih obljub. Spomnimo se samo na okrožnico št. 420 iz leta 1910, kako lepe stvari so nam tam obljubljene. Vsakovrstne doklade, regulacija stanarinščine itd. Samo nekaj predštudij in posvetovanj še, pa bomo vse imeli. Niti obljub, ki prav za prav ne stanejo nič ali le malo denarja ne spolnijo. Zapisano in tiskano imamo, da se nam da vse isto in istodobno, kakor pri c. kr. drž. železnici, a vse zastonj. Drž. železnica izplačuje v božiču takozvane božične premije, južna noče o tem nič slišati. Po evharističnem kongresu so se pri takratnem ogromnem osebnem prometu zaposlenemu osebju izplačale — izvzemši namestnika prometnega ravnatelja — naravnost sramotno beraške remuneracije. Ne moremo si kaj, da ne bi veliko krivde nad tem pripisali osebju samemu, ki še vedno in vedno noče uvideti, da je le v eni močni organizaciji moč, da se upravo prisili, do spolnjevanja nje obljub. Snujejo se vse vrste društev in uprava se temu zadovoljno smeje; misli si: čim bolj ste needini tem lažje vas zatiram in odiram, posamezno se vas že ubranim, za skupen nastop pa itak niste sposobni. — Treba je, da se tudi naših personalnih referentov primerno spomnimo. Gospodje sede lepo prijateljsko skupaj in študirajo. So pač ljudje, ki posvetno premoženje ne črtijo in jim je veliko na tem, da zaslužijo — pardon samo za-

računijo in potegnejo — kolikor mogoče veliko dijet, ki se jim za te izvanredne in naporene — v službenih urah se vršeče študije, izplačajo. Dogodi se baje, da te vrste zvezde na dan po tri polne dijete — to je 3 krat po dvaindvajset kron zaslužijo — pardon potegnejo. Ne bi jim zavidali, ko bi njih delo imelo res kaj vspeha, tako pa moramo neprikrito reči, to je goljufija nad tistimi, ki morajo ob stradanju delati za nakopičenje dobička. — So pa še druge reči, ki govore jasno, da južni železnici ne manjka denarja. Zdravilišče Opatija je davno prodano tujemu podjetju, ki vzdržuje posebno zdraviliško komisijo. V tej komisiji sedi tudi zastopnik južne železnice v obliki nekega višjega nadzornika. Radi bi vedeli, kaj ta tam išče, ker znamo da možak na Dunaju stanuje. Komisija ima na mesec po dve seji; kdo pa plača zastopniku južne železnice potne dijete, kdo pa mesto njega dela doma itd. Kaj visoki gospod z Dunaja v dotični komisiji opravi, znal bi opraviiti tudi g. postajenačelnik v Opatiji. Govori se tudi, da je generalni ravnatelj vsakemu strokovnemu ravnatelju za božičnico 1912 stisnil v pest po dva popolnoma sveža tisočkronska bankovca, češ da so se med letom izvanredno odlikovali. Iz tega sledi, da zna naša uprava napram nekaterim res tudi „nobel“ nastopiti, samo za najnižje uslužbence, delavce in čuvaje pa nima družega kot prazne besede. Ako je že v spričo tako lepih gmotnih uspehov uprava tako trdosrčna, se moramo pa vprašati, kako bi bilo tedaj, ko bi se izkazal primanjkljaj? Ali bi ga morali morda uslužbenci povrniti? Personalna komisija si resno prizadeva za svoje volivce, a kakor izkušnje jasno in občutno kažejo nima vspeha, ker ima za seboj v različne tabore razkosano needino osebje, o katerem uprava le predobro ve, da ni zmožno enotno in trdno nastopiti. Kaj nam je torej treba? Predvsem, da se strnemo v eno samo in strogo gospodarsko organizacijo, ki je za delavce in uslužbence edino le „Prometna zveza“. V boju za naš gospodarski napredek moramo odložiti strankarijo in politiko popolnoma ob stran in delati neumorno eden za vse, vsi za enega.

Kam naj to pride. Ni ga skoraj dneva, da se ne bi izvedelo za kak nov kartel in — kar je istega pomena — za kako novo zadrugo, ki imajo vsi skupaj enoten namen: pospeševanje draginje. Zadnji tak kartel se je sklenil med usnarji in urnih korakov za njim je prišla čevljarska zadruga za ljubljansko okolico z naznanilom, da morajo čevljarji vsled tega tudi njih izdelke in popravila podražiti. Pa pravite judje delajo draginjo. Recimo raje, vsak kdor se družji s tem namenom, da odira in skubi ubogo revno ljudstvo je jud — grd jud. Obuval je že itak dosti draga, če se pomisli, da je vsa surovina pripravljena z umetnimi sredstvi in že tako skvarjena, da nima nobene trpežnosti več, a imeti jo mora vsak, rabi pa je delavec pri vsakršnem delu in vremenu več, kakor pa gospodje karte-listi in zadružni organizatorji na parketnih tleh. Le tako naprej, pa bomo začeli bosi hoditi, saj po mestnih ulicah, koder ni kač.

Znatl se mora. Nek socijalističen dnevnik je zadnjič pripovedoval svojim bralcem mično zgodbico o prejšnjem avstrijskem vojnem ministru Aufferbergu. Ravno ko je imel eksclenca največ moči v rokah so se začele balkanske homatije in miroljubna Avstrija se je spomnila da utegne rabiti nekaj šrapnelov. Ker pa take reči ne spadajo pod rubriko „železniški uslužbenci in delavci“, ni torej treba veliko vprašati, predno se naroči. Gospod minister je dobavo oddal, od dotične tvrdke pa baje prejel 700.000 K provizije, seveda na račun kakovosti šrapnelov. Ker pa ni nič tako skrito, da ne bi prišlo na beli dan, tako je tudi to zašlo javnosti v pest in to po prav zanimivi poti. General se je baje poslužil za posredovanje neke ženske in ji obljubil 100.000 K napitnine, dal pa ji je pozneje samo 20.000 kron. Posredovalka ne bodi lena pa ga je tožila za ostanek 80.000 K. — Brez komentarja.

Listek urednika.

Oglasil se je član in rekel, da je naš „Glasnik“ premalo zanimiv, ker ne prinaša novic iz vrst tovarišev. Mu verjamemo, ampak ko smo ga vprašali zakaj nič ne dopisuje pa se je možato odrezal, da on ni v to poklican. Mož-nergač je gotovo sklenil se v številki 5 natisnjenih deset zapovedi vestno držati. V tolažbo mu povemo, da ima veliko takih tovarišev, to čuti najbolj urednik, ki ne dobi nikakoršnih dopisov, tako kot bi bili cenjeni člani — Slovenci „Prometne zveze“ sami analfabeti.

Listek upravnistva.

Pozivu, da si naroči vsaka plačilnica in skupina en izvod našega časopiša za svojo knjižnico se dosedaj še nikdo ni odzval. Vse molči in — dremlje.

Adalbert Kassig

Ljubljana, Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj cepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalče i. t. d. Čepice zimske in letne za strojevodje, kurjače — itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Velika in moderna zaloga oblek za gospode, dečke in deklice **A. KUNC**, Dvorni trg 3
na voglu Židovske ulice Naročila po meri točno in priznana dobro.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Ko.

v Ljubljani, Franca Josipa c. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Najnižje cene!

H. SUTTNER Glavni trg št. 25
LJUBLJANA Sv. Petra cesta 8
priporoča svojo

največjo zalogo **švicarskih ur**
priznana najboljših
z znamko „IKO“ in „ZENITH“.
Najzmernejše cene. Postrežba točna.

Velika zaloga modernih slamnikov.

Klobuke, cilindre in čepice

v najnov. fasonah in v veliki izbiri
priporoča
Ivan Soklič, Ljubljana, Pod trančo št. 1.
Pristni Panama-slamniki od 9 K do 50 K.

Pozor pri nakupu!

Kdor hoče imeti res trpežno, zanesljivo in ceno uro, dalje fino izdelane verižice, prstane, uhane, splošno vse v to stroko spadajoče predmete, naj ne prezre trdke

Ivan Ravnihar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 44.
Postrežba točna in solidna. Sprejemajo se tudi razna popravila.

Anton Rojina, Ljubljana
Kolodvorska ulica
Pohištvono in stavbno mizarstvo.

JULIJA ŠTOR
Ljubljana, Prešernova ul. 5
velika zaloga

F. L. POPPER ČEVLJEV
najboljše kakovosti za gospode, ženske in otroke po izredno ugodnih cenah. — Čevlji za turiste — higienični čevlji za otroke — Lawn-tenis čevlji.